

УДК 793.31:378:316.7

[https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026\(7\)-24](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026(7)-24)

ФЕНОМЕН НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД: ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тетяна Белінська

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Надійшла до редакції / Received: 5.12.2025 Схвалено до друку / Accepted: 19.12.2025

Анотація

У статті здійснено науковий аналіз народно-сценічного танцю як соціокультурного феномена репрезентації національної ідентичності в умовах воєнного часу. Актуальність дослідження зумовлена сучасними воєнними реаліями в Україні, які загострили проблему збереження культурної пам'яті, духовної стійкості та національної самобутності суспільства. Обґрунтовано роль мистецьких практик як форм культурного спротиву, суспільної консолідації та трансляції національних цінностей.

Проаналізовано поняття національної ідентичності в контексті мистецтвознавчих і культурологічних підходів. Розкрито специфіку народно-сценічного танцю як синтезу фольклорних першооснов і професійної сценічної хореографії, здатного акумулювати етнокультурні коди, символіку руху та історичну пам'ять українського народу. Доведено, що в умовах війни народно-сценічний танець виконує розширений спектр функцій – художньо-естетичну, соціокультурну, виховну, репрезентаційну та терапевтичну, виступаючи формою невербальної комунікації та символом духовної єдності.

Особливу увагу приділено ролі народно-сценічного танцю в освітньому просторі закладів вищої освіти, де він поєднує мистецьку підготовку з формуванням громадянської позиції та національної самосвідомості студентської молоді. Висвітлено внесок провідних українських хореографів-постановників у становлення народно-сценічного танцю як професійного жанру та збереження культурної наступності української хореографічної традиції. Зроблено висновок, що народно-сценічний танець у воєнний період постає потужним чинником духовної безпеки та культурної стійкості українського суспільства.

Ключові слова: народно-сценічний танець, національна ідентичність, культурна наступність, воєнний період, духовна стійкість, мистецька освіта, культурний спротив, хореографічне мистецтво, заклади вищої освіти.

UDC 793.31:378:316.7

[https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026\(7\)-24](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026(7)-24)

THE PHENOMENON OF FOLK STAGE DANCE DURING THE WAR: PRESERVATION AND REPRESENTATION OF NATIONAL IDENTITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Tetiana Belinska

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Abstract

The article provides a scientific analysis of folk stage dance as a sociocultural phenomenon representing national identity in wartime. The relevance of the study is determined by the current military realities in Ukraine, which have exacerbated the problem of preserving cultural memory, spiritual resilience, and national identity of society. The role of artistic practices as forms of cultural resistance, social consolidation, and transmission of national values is substantiated.

The concept of national identity is analysed in the context of art history and cultural studies approaches. The specifics of folk stage dance as a synthesis of folklore foundations and professional stage choreography, capable of accumulating ethno-cultural codes, movement symbolism and the historical memory of the Ukrainian people, are revealed. It is proven that in wartime, folk stage dance performs an expanded range of functions – artistic and aesthetic, sociocultural, educational, representative and therapeutic – acting as a form of non-verbal communication and a symbol of spiritual unity.

Particular attention is paid to the role of folk stage dance in the educational space of higher education institutions, where it combines artistic training with the formation of civic attitudes and national self-awareness among students. The contribution of leading Ukrainian choreographers to the establishment of folk stage dance as a professional genre and the preservation of the cultural continuity of the Ukrainian choreographic tradition is highlighted. It is concluded that folk stage dance during wartime is a powerful factor in the spiritual security and cultural stability of Ukrainian society.

Keywords: : folk stage dance, national identity, cultural continuity, wartime, spiritual resilience, arts education, cultural resistance, choreographic art, higher education institutions..

Постановка наукової проблеми. Сучасні воєнні реалії актуалізують проблему збереження національної ідентичності як фундаментальної складової духовної безпеки держави. В умовах війни мистецтво набуває особливої суспільної значущості, виконуючи не лише естетичну, а й світоглядну, консолідаційну та культурно-репрезентаційну функції. У цьому контексті народно-сценічний танець постає як унікальний культурний феномен, здатний поєднувати традиційні етнохореографічні першоджерела із сучасними сценічними формами, зберігати етнокультурний код та репрезентувати його в освітньому й публічному просторі закладів вищої освіти.

У воєнний період народно-сценічний танець у закладах вищої освіти також виконує

репрезентаційну функцію, виступаючи засобом презентації української культури в межах культурно-освітніх заходів, благодійних акцій та міжнародних мистецьких проєктів. Через сценічну форму відбувається актуалізація традиційної культури в сучасному соціокультурному контексті, що забезпечує її життєздатність і спадкоємність. Таким чином, народно-сценічний танець у закладах вищої освіти в умовах воєнного періоду постає не лише як навчальна дисципліна чи форма художньої діяльності, а як вагомий засіб формування національної ідентичності, духовної стійкості та культурної самосвідомості студентської молоді. Тому дане дослідження є актуальним через необхідність наукового осмислення трансформації народно-сценічного танцю з

художньої форми у стратегічний ресурс патріотичного виховання та культурної дипломатії в кризових умовах воєнного часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика народно-сценічного танцю як чинника збереження та репрезентації національної ідентичності достатньо широко представлена в українському мистецтвознавстві та культурології, однак її осмислення в умовах воєнного періоду, зокрема в контексті діяльності закладів вищої освіти, залишається недостатньо розробленим.

Теоретичні засади народно-сценічного танцю ґрунтовно висвітлено у працях В. Верховинця, який заклав основи наукового аналізу українського народного танцю як носія національних культурних кодів (Верховинець, 1990). Формування національної ідентичності засобами хореографічного мистецтва в історичній ретроспективі досліджено І. Климчук, яка доводить визначальну роль народно-сценічного танцю у збереженні національної самосвідомості в кризові періоди (Климчук, 2018).

Сучасні наукові розвідки В. Волчукової та О. Тищенко (Волчукова, Тищенко, 2023) акцентують увагу на ролі народно-сценічної хореографії як засобу міжкультурної комунікації та культурної стійкості суспільства в умовах воєнного стану. У працях К. Калієвського (Калієвський, 2023) та Л. Гладкої (Гладка, 2020) народно-сценічний танець розглядається як інструмент формування патріотичної свідомості та національної ідентичності молоді.

Питання професійної підготовки та освітньої репрезентації народно-сценічного танцю висвітлено у дослідженнях А. Підлипського, О. Аксьонова (Підлипський, Аксьонов, 2022), де заклади вищої освіти постають як ключові осередки збереження й трансляції національної хореографічної традиції.

Дослідження сучасних авторських постановок, зокрема в працях К. Куртевої (Куртева, 2024), Є. Філімонової-Златогурської (Філімонова-Златогурська, 2023) – демонструють розвиток сценічного образу, інтеграцію сценографії та медіавізуалізації, що підсилює художню виразність та національну символіку.

Водночас аналіз наукових джерел засвідчує недостатній рівень наукового опрацювання проблеми, присвячених функціонуванню народно-сценічного танцю у воєнний період у

середовищі закладів вищої освіти, що зумовлює актуальність даної наукової розвідки.

Мета статті полягає у науковому теоретичному осмисленні та розкритті ролі народно-сценічного танцю як інструменту збереження національної ідентичності в освітньому просторі закладів вищої освіти в умовах воєнного стану, а також у визначенні специфіки його функціонування як засобу культурної дипломатії та патріотичного виховання молоді.

Виклад основного матеріалу. Сучасні воєнні реалії актуалізують проблему збереження національної ідентичності як фундаментальної складової духовної безпеки держави. В умовах збройної агресії та масштабних соціокультурних трансформацій особливого значення набувають мистецькі практики, здатні виконувати функції культурного спротиву, суспільної консолідації та трансляції національних цінностей. Серед таких практик вагоме місце посідає народно-сценічний танець, який поєднує традиційну культуру з сучасними сценічними формами й виступає засобом збереження культурної пам'яті та національної символіки. Війна дала поштовх до переосмислення важливих питань щодо ідентичності українців (Швець, Василевська-Скупа, Кравцова, Белінська, 2024).

Національна ідентичність визначається як усвідомлення індивідом або спільнотою своєї приналежності до певної нації, що виявляється через спільні цінності, мову, культуру, історичну пам'ять, символіку та традиції, формуючи громадянську свідомість, соціальну згуртованість і культурну самосвідомість (Андрущенко, 2011; Кремень, 2008). У воєнний період вона набуває особливого значення як чинник культурного спротиву, збереження традицій та консолідації суспільства. Мистецтво й мистецька освіта відіграють провідну роль у формуванні національної ідентичності, відтворюючи культурні коди, символи та підтримуючи спадщину й громадянську самосвідомість (Василенко, 1997; Плахотнюк, 2023).

Категорія «феномен» у хореографознавстві дає змогу аналізувати танець не лише як художній твір, а як комплексне соціокультурне явище з історичною та національною значущістю. Саме тому народно-сценічний танець розглядається як феномен української художньої культури, що акумулює традицію, сценічну

майстерність і духовний досвід народу (Синеок, 2022).

У контексті євроінтеграційних процесів і глобалізації народна хореографія постає важливим чинником збереження етнокультурної самобутності українців [3]. Дослідження народного танцю як джерела народно-сценічного мистецтва є необхідним для розуміння процесів культурної спадкоємності, інновацій та національно-культурного розвитку. Воно сприяє збереженню етнокультурної спадщини, формуванню естетичного смаку молоді та вихованню шанобливого ставлення до народних традицій.

Народно-сценічний танець, спираючись на фольклорні джерела, історичну пам'ять і символіку руху, виступає дієвим засобом репрезентації національної ідентичності, оскільки акумулює етнокультурні коди, світоглядні орієнтири та естетичні ідеали народу. У воєнний період його функції розширюються: поряд із художньо-естетичною він набуває виразного соціокультурного та виховного змісту, спрямованого на збереження національної самосвідомості та протидію культурній деструкції (Белінська, Мозгальова, Янкович, 2025).

Особливої актуальності проблема репрезентації національної ідентичності засобами народно-сценічного танцю набуває в освітньому просторі закладів вищої освіти, де мистецька підготовка поєднується з формуванням громадянської позиції та культурної відповідальності студентської молоді. Вища школа постає не лише як інституція передачі знань і професійних умінь, а й як осередок збереження національних традицій та актуалізації культурної спадщини в сучасних умовах (Андрощук, 2015; Бойко, 2021).

Попри значну кількість наукових праць, присвячених проблемам народної хореографії, мистецької освіти та національної ідентичності, питання функціонування народно-сценічного танцю як чинника репрезентації національної ідентичності саме у воєнний період у діяльності закладів вищої освіти залишається недостатньо систематизованим і потребує міждисциплінарного осмислення. Це зумовлює необхідність комплексного дослідження народно-сценічного танцю як соціокультурного феномена, здатного забезпечити культурну наступність національних традицій та їх актуалізацію в умовах сучасних викликів.

Народно-сценічний танець відображає глибинні архетипи українського народу, його історію, побут і морально-етичні цінності. Пластика руху, національний костюм і символіка є складниками культурного коду, що передається між поколіннями. У період війни танцювальні колективи виконують не лише мистецьку, а й соціально-психологічну функцію, формуючи простір єдності та національної стійкості.

Важливу роль народно-сценічний танець відіграє у закладах вищої освіти, де він інтегрується в освітній процес як складова мистецької підготовки та виховної роботи. Участь студентів у хореографічних колективах і творчих проєктах сприяє розвитку професійних компетентностей, формуванню ціннісних орієнтацій та усвідомленню приналежності до національної культурної спільноти. У воєнний період він також виконує репрезентаційну функцію, презентуючи українську культуру в межах культурно-освітніх заходів, благодійних акцій і міжнародних мистецьких проєктів.

Провідні українські хореографи-постановники відіграли визначальну роль у становленні народно-сценічного танцю як професійного жанру, забезпечивши його перехід від побутового фольклорного явища до високохудожнього сценічного мистецтва. Їхня діяльність охоплювала творче переосмислення автентичних рухів, наукове вивчення танцювальної культури, формування педагогічних засад професійної освіти та створення нової сценічної естетики. Саме завдяки цим зусиллям український народний танець у період воєнних випробувань набуває особливого значення, розкриваючи феномен духовної стійкості та національної ідентичності. Він постає не лише формою художнього самовираження, а й потужним засобом емоційної підтримки, суспільної консолідації та збереження культурної наступності українського народу.

Обґрунтуємо значення народно-сценічного танцю для сучасної культури. Народно-сценічний танець відіграє важливу роль у сучасному мистецькому та культурному просторі, виконуючи низку взаємопов'язаних функцій. Передусім це культурно-етнографічна функція, що полягає у відображенні, збереженні та репрезентації культурної спадщини народу. Як зазначається в дослідженнях, танцювальна культура постає важливим національним

культурним продуктом і складовою цивілізаційного бренду нації (Куртева, 2024).

Освітня та виховна функції реалізуються через залучення народно-сценічного танцю до освітнього процесу, де формується розуміння національних традицій, стилістичних особливостей і професійної хореографічної техніки. Мистецька функція виявляється у розширенні художньої палітри хореографії, створенні нових сценічних композицій на основі традиційної лексики та актуалізації національної тематики. В умовах війни особливої ваги набуває соціально-патріотична функція, оскільки танець постає символом цілісності, національної ідентичності та гордості за народ.

Вагомим чинником розвитку народно-сценічного танцю стало формування системи професійної підготовки виконавців. Хореографі-постановники розробили методичні підходи, навчальні програми, класифікації рухів і принципи сценічної роботи. У повоєнний період активізувалася діяльність спеціалізованих хореографічних училищ і кафедр народного танцю в мистецьких закладах України, що сприяло становленню власної педагогічної школи та стандартизації професійної підготовки артистів (Кліщ, 2017). Це забезпечило формування нових поколінь постановників, які продовжили розвиток жанру та зберегли його самобутність упродовж XX-XXI століть.

Сучасні балетмейстери поєднують глибоке вивчення автентичних рухів, ритміки й регіональних особливостей із вимогами сценічної виразності, драматургічної цілісності та композиційної завершеності. Вони збагачують сценічну мову народного танцю інноваційними елементами, не втрачаючи автентичності, формують репертуар ансамблів і сприяють перетворенню народного танцю на високохудожній сценічний твір, що водночас є формою збереження нематеріальної культурної спадщини (Белінська, Мозгальова, Янкович, 2025).

Професійні та аматорські колективи наочно демонструють синтез традицій і високої виконавської майстерності. Діяльність таких ансамблів, як Національний заслужений академічний ансамбль танцю України імені П. Вірського, Гуцульський ансамбль пісні і танцю «Гуцулія», академічні ансамблі «Поділля», «Роза вітрів», «Мавка» та інші, засвідчує успішну трансформацію фольклорної автентики у

професійне сценічне мистецтво, де поєднуються національні традиції та сучасна хореографічна культура.

У період воєнних випробувань народно-сценічний танець набуває особливої значущості, розкриваючи феномен духовної стійкості та національної ідентичності. Він постає не лише формою художнього самовираження, а й потужним засобом емоційної підтримки, суспільної консолідації та збереження культурної наступності українського народу. Водночас танець виконує соціокультурну та терапевтичну функції, сприяючи подоланню психологічної напруги й утвердженню віри в перемогу. Як зазначає М. Гаврилюк (Гаврилюк, 2023), сценічна інтерпретація народної хореографії сьогодні є «актом культурного опору», що утверджує українську самобутність перед обличчям агресії.

Феномен народного танцю в умовах війни виявляється у синтезі традиційного змісту з сучасною патріотичною символікою. Українські хореографічні колективи створюють постановки, у яких народна пластика поєднується з воєнною тематикою, образами нескореного народу, мотивами мужності та надії, що підтверджується творчістю ансамблів «Верховина», «Поділля», «Полтава», «Барвінок».

Крім того, народний танець у воєнний період стає ефективним засобом міжнародної культурної комунікації. Виступи українських колективів за кордоном сприяють формуванню образу сильної, незламної та культурно самобутньої України, перетворюючи народну хореографію на інструмент культурної дипломатії (Плахотнюк, 2023).

Сучасні тенденції розвитку народно-сценічного танцю пов'язані з відмовою від радянської масовості та декларативності на користь поглибленої психологічної тематики, камерних форм і символічної образності. Під впливом постмодерністської естетики відбувається трансформація костюма, використання мінімалістичних і стилізованих рішень, фрагментарних композицій, що відображають складність сучасного світу (Бойко, 2021). Водночас провідним завданням залишається збереження національної ідентичності через опору на фольклорні джерела, регіональні традиції та оновлену музичну мову.

Таким чином, діяльність хореографів-постановників сприяє формуванню народно-сценічного танцю як феномена культурної

самобутності, що поєднує традицію й інновацію, забезпечує передачу стійкого культурного коду та утворює українську хореографічну традицію як явище світового значення.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що народно-сценічний танець є вагомим феноменом української художньої культури, який у сучасних воєнних умовах набуває особливої соціокультурної та духовної значущості. Він постає не лише як форма сценічного мистецтва, а як ефективний засіб збереження національної ідентичності, культурної пам'яті та духовної стійкості українського народу в період збройної агресії, а також поряд із художньо-естетичною функцією народно-сценічний танець виконує виховну, соціокультурну, репрезентативну та терапевтичну функції, сприяючи суспільній консолідації, психологічній підтримці та формуванню національної самосвідомості.

Доведено, що особливу роль у збереженні й розвитку народно-сценічного танцю відіграють заклади вищої освіти та діяльність провідних хореографів-постановників, які забезпечують культурну наступність української хореографічної традиції, її професіоналізацію та адаптацію до сучасних суспільних викликів. Саме завдяки їхній творчій і педагогічній діяльності народно-сценічний танець зберігає автентичність, водночас оновлюючи художні форми та зміст.

Таким чином, народно-сценічний танець у воєнний період постає потужним чинником духовної безпеки, культурної стійкості та

національного самоусвідомлення, а його подальше дослідження й розвиток є важливим завданням сучасної української мистецтвознавчої науки та мистецької освіти.

Перспективним напрямом подальших наукових розвідок є поглиблене вивчення трансформацій народно-сценічного танцю в умовах війни та післявоєнної відбудови України, зокрема аналіз нових хореографічних форм, тематичних образів і символічних структур. Доцільним є міждисциплінарне осмислення народно-сценічного танцю в контексті культурної дипломатії, психологічної реабілітації та соціальної адаптації різних груп населення.

Подальшого дослідження потребує також питання удосконалення методик викладання народно-сценічного танцю в закладах вищої освіти з урахуванням сучасних викликів, цифрових технологій та міжнародного культурного обміну. Окрему увагу слід приділити вивченню регіональних хореографічних традицій як джерела оновлення народно-сценічного мистецтва та чинника збереження етнокультурного різноманіття України.

Загалом подальші дослідження сприятимуть глибшому розумінню феномену народно-сценічного танцю як важливої складової національної культури, засобу формування національної ідентичності та утвердження українського мистецтва у світовому культурному просторі.

Список використаних джерел

- Андрущук, Л. Е. (2015).** Еволюція хореографічного мистецтва як явища культури в контексті аналізу передумов відкриття хореографічно-педагогічних спеціальностей у вищих педагогічних навчальних закладах України. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 12(2), 272-280.
- Андрущенко, В. П. (2011).** Культура і освіта в контексті національної ідентичності. *Знання*, 320.
- Белінська, Т. В., Мозгальова, Н. Г., Янкович, І. М. (2025).** Народно-сценічний танець як синтез традицій і професійного мистецтва. У *Українське мистецтво у світовому культурному просторі: історія, сучасність та перспективи розвитку* (с. 53-56). ВДПУ ім. М. Коцюбинського.
- Бідюк, Д. Є. (2020).** Сучасна хореографічна освіта: британський та український досвід (Дисертація кандидата педагогічних наук). Київ, 316. Біографічні матеріали про Василя Верховинця. (n.d.). <http://buzok.kh.ua>
- Бойко, О. (2021).** Історіографія української хореографічної культури: сучасний стан та проблеми. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, (2), 65-71.
- Василенко, К. Ю. (1997).** Український народний танець. *Музична Україна*, 304.

- Верховинець, В. М. (1990).** Теорія українського народного танцю. Музична Україна, 192.
- Вірський, П. (1983).** Статті, виступи, спогади (Г. Павлюченко, Упоряд.). Музична Україна, 248.
- Волчукова, В. В., Тищенко, О. О. (2023).** Народньо-сценічний танець України у контексті міжкультурної взаємодії в сучасному соціокультурному просторі. Освітологічний дискурс, 2(41), 98-108.
- Гаврилюк, М. (2023).** Хореографічне мистецтво як форма культурного опору в умовах війни. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 33-42.
- Гладка, Л. В. (2020).** Танцювальна культура як чинник формування національної ідентичності. Наукові записки Національного університету фізичного виховання і спорту України, (3), 45-50.
- Дорошенко, В. Ф. (2017).** Народньо-сценічний танець як феномен української культури. Культура України, (43), 203-210.
- Калієвський, К. В. (2023).** Національна ідентичність у репертуарній політиці аматорських хореографічних колективів. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури, 68(1), 117-123.
- Климчук, І. С. (2018).** Українське хореографічне мистецтво 1950-1980-х років як чинник формування національної ідентичності (Дисертація кандидата мистецтвознавства). Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв.
- Кліщ, І. (2017).** Хореографічний фольклор: особливості сценічної інтерпретації. Ліра-К, 204.
- Кремень, В. Г. (2008).** Філософія національної ідеї. Грамота, 416.
- Куртева, К. Р. (2024).** Народньо-сценічний танець Прикарпатського регіону як фольклорна основа сучасного хореографічного мистецтва. Народна творчість та етнологія, (401), 97-105.
- Підлипський, А. І., Аксьонов, О. Б. (2022).** Фестивально-конкурсний рух у сфері народньо-сценічного танцю України. *Studios of Dance Studies*, (4). <https://dancestudios.knukim.edu.ua/article/view/261613>
- Плахотнюк, І. (2023).** Український народний танець як засіб культурної дипломатії у воєнний час. ЛНМА ім. М. Лисенка, 23-31.
- Синеок, В. А., Калієвський, К. В. (2022).** Феномен соціокультурного проекту Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії імені Павла Вірського. Актуальні питання гуманітарних наук, 47(3), 48-55.
- Філімонова-Златогурська, Є. (2023).** Народньо-сценічний танець у хореографічних виставах Вінницького фахового коледжу мистецтв ім. М. Д. Леонтовича. Актуальні питання гуманітарних наук, 63(2), 77-82.
- Швець, І., Василевська-Скупа, Л., Кравцова, Н., Белінська, Т. (2024).** Культурно-мистецький простір Вінниччини: нові формати взаємодії з аудиторією в реаліях воєнного стану. Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання, (3), 45-51. [https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024\(3\)-04](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024(3)-04).

References

- Androshchuk, L. E. (2015).** The evolution of choreographic art as a cultural phenomenon in the context of analyzing prerequisites for opening choreographic and pedagogical specializations in higher pedagogical educational institutions of Ukraine. *Problems of Modern Teacher Training*, 12(2), 272-280. [In Ukrainian].
- Andrushchenko, V. P. (2011).** Culture and education in the context of national identity. *Znannia*. 320. [In Ukrainian]
- Belinska, T. V., Mozghaliova, N. H., & Yankovych, I. M. (2025).** Folk stage dance as a synthesis of traditions and professional art. In *Ukrainian art in the global cultural space: History, modernity, and development prospects* (pp. 53-56). Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. [In Ukrainian].
- Bidiuk, D. Ye. (2020).** Modern choreographic education: British and Ukrainian Experience. Kyiv, 316. [Candidate's dissertation, in Ukrainian]. Biographical materials about Vasyl Verkhovynets. (n.d.). <http://buzok.kh.ua> [In Ukrainian].
- Boiko, O. (2021).** Historiography of Ukrainian choreographic culture: Current state and challenges. *Bulletin of the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts*, (2), 65-71. [In Ukrainian].

- Vasylenko, K. Yu. (1997). Ukrainian folk dance. *Muzychna Ukraina*, 248. [In Ukrainian].
- Verkhovynets, V. M. (1990). Theory of Ukrainian folk dance. *Muzychna Ukraina*, 192. [In Ukrainian].
- Virskyi, P. (1983). Articles, speeches, memoirs (H. Pavliuchenko, Ed.). *Muzychna Ukraina*, 248. [In Ukrainian].
- Volchiukova, V. V., & Tyshchenko, O. O. (2023). Ukrainian folk stage dance in the context of intercultural interaction in the contemporary sociocultural space. *Educational Discourse*, 2(41), 98-108. [In Ukrainian].
- Havryliuk, M. (2023). Choreographic art as a form of cultural resistance in wartime. *Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music*, 33-42. [In Ukrainian].
- Hladka, L. V. (2020). Dance culture as a factor in shaping national identity. *Scientific Notes of the National University of Ukraine on Physical Education and Sport*, (3), 45-50. [In Ukrainian].
- Doroshenko, V. F. (2017). Folk stage dance as a phenomenon of Ukrainian culture. *Culture of Ukraine*, (43), 203-210. [In Ukrainian].
- Kaliievskyi, K. V. (2023). National identity in the repertoire policy of amateur choreographic ensembles. *Current Issues of History, Theory and Practice of Artistic Culture*, 68(1), 117-123. [In Ukrainian].
- Klymchuk, I. S. (2018). Ukrainian choreographic art of the 1950s-1980s as a factor in the formation of national identity. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts*, 216. [Candidate's dissertation, in Ukrainian].
- Klishch, I. (2017). Choreographic folklore: Features of stage interpretation. *Lira-K*, 204. [In Ukrainian].
- Kremen, V. H. (2008). Philosophy of the national idea. *Hramota*, 416. [In Ukrainian].
- Kurtieva, K. R. (2024). Folk stage dance of the Prykarpattia region as a folkloric basis of modern choreographic art. *Folk Art and Ethnology*, (401), 97-105, [In Ukrainian].
- Pidlypskyi, A. I., & Aksionov, O. B. (2022). Festival and competition movement in the sphere of Ukrainian folk stage dance. *Studios of Dance Studies*, (4). [In Ukrainian]. <https://dancestudios.knukim.edu.ua/article/view/261613>
- Plakhotniuk, I. (2023). Ukrainian folk dance as a tool of cultural diplomacy during Wartime. *Lviv Mykola Lysenko National Music Academy*, 23-31. [In Ukrainian].
- Synieok, V. A., & Kaliievskyi, K. V. (2022). The phenomenon of the socio-cultural project of the Pavlo Virskyi All-Ukrainian Folk Choreography Festival-Competition. *Current Issues of Humanities*, 47(3), 48-55. [In Ukrainian].
- Filimonova-Zlatohorska, Ye. (2023). Folk stage dance in choreographic performances of the Vinnytsia Professional College of Arts named after M. D. Leontovych. *Current Issues of Humanities*, 63(2), 77-82. [In Ukrainian].
- Shvets, I., Vasylevska-Skupa, L., Kravtsova, N., & Belinska, T. (2024). The cultural and artistic space of Vinnytsia region: New formats of interaction with audiences under martial law. *Art in the Culture of Modernity: Theory and Practice of Teaching*, (3), 45-51. [In Ukrainian]. [https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024\(3\)-04](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024(3)-04).

Про автора

Тетяна Белінська, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна, E-mail: belinska_tet@ukr.net

About the Author

Tetiana Belinska, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, E-mail: belinska_tet@ukr.net

УДК 37.013.42:378.147:7.071.4

[https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026\(7\)-26](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026(7)-26)

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Андрій Кіналь

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Надійшла до редакції / Received: 6.12.2025 Схвалено до друку / Accepted: 19.12.2025

Анотація

У статті проаналізовано особливості та перспективи використання технологій штучного інтелекту (ШІ) у системі професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах трансформації сучасної освітньої парадигми. Обґрунтовано необхідність переходу від традиційної знаннево-накопичувальної моделі навчання до людиноцентрованої освітньої системи, де ШІ постає одним із ключових інструментів трансформації вищої педагогічної освіти. Угоджено парадигмальний конфлікт професійної діяльності сучасного педагога-музиканта, що полягає у поєднанні трансляції національної культурної спадщини з умінням конструювати цифровий акустико-емоційний простір освітнього процесу з урахуванням актуальних цифрових інновацій.

Розкрито концептуальні засади підготовки майбутніх фахівців до застосування ШІ як міждисциплінарного інструменту в контексті стандартів Нової української школи. Проаналізовано потенціал генеративних моделей, зокрема типу ChatGPT, у формуванні нового типу педагогічного мислення, розвитку здатності до самоактуалізації та подолання кризових явищ посткультурного розвитку. Акцентовано увагу на трансформації професійної ролі викладача – від ретранслятора знань до фасилітатора творчої взаємодії здобувача освіти з інтелектуальними системами.

Окреслено ключові компетентності Нової української школи, зокрема інноваційність, цифрову грамотність, що реалізуються через інтеграцію ШІ в музично-педагогічну підготовку. Висвітлено правові та етичні аспекти використання ШІ в освітньому процесі, дотримання принципів академічної доброчесності та необхідність розмежування штучно створеної естетики й автентичної творчої емпатії. Узагальнено, що впровадження ШІ із дотриманням етики доброчесності є важливою передумовою модернізації мистецької освіти та оновлення форм презентації музичного мистецтва.

Ключові слова: академічна доброчесність, генеративні моделі, вчитель музичного мистецтва, професійно-педагогічна підготовка, цифрові інновації, штучний інтелект..